

بررسی ارتباط روابط عاطفی بین والدین و فرزندان با سازگاری تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان

نکیسا پارسا^۱، محمد احمدپناه^۱، پریسا پارسا^{۲*}، علی قلعه ایها^۱

(۱) مرکز تحقیقات انفلازات رفتاری و سوء مصرف مواد، دانشگاه علوم پزشکی همدان
(۲) مرکز تحقیقات مراقبت از بیماری های مزمن در منزل، دانشگاه علوم پزشکی همدان

تاریخ دریافت: ۹۲/۸/۱۱

تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۲/۲۵

چکیده

مقدمه: هدف از این تحقیق بررسی ارتباط روابط عاطفی والدین و فرزندان با سازگاری تحصیلی دانشجویان سال اول دانشگاه علوم پزشکی همدان بود.

مواد و روش ها: یک مطالعه مقطعی بر روی ۳۹۵ نفر دانشجوی سال اول که بین ۱۹-۱۷ سال سن داشتند در نیمسال اول ۹۰-۱۳۸۹ انجام شد. نمونه ها به صورت در دسترس از دانشکده های مختلف جمع آوری شد. داده ها توسط پرسش نامه ای که شامل اطلاعات دموگرافیک و مقیاس های خودکارآمدی، دلبستگی به والدین، نزاع های والدین، رفتار اجتماعی و سازگاری تحصیلی دانشجویان بود تکمیل گردید. داده ها با آزمون های مناسب توصیفی و استنباطی آماری با نرم افزار SPSS vol.17 تجزیه تحلیل گردید.

یافته های پژوهش: میانگین سنی دانشجویان مورد بررسی ۱۸/۵۷ سال با انحراف معیار ۰/۴۳ بود. بیشتر دانشجویان دختر بودند. ۷۲ درصد در مقطع کارشناسی تحصیل می کردند، ۸۲ درصد از دانشجویان در خوابگاه های دانشجویی و ۱۵ درصد با خانواده خود زندگی می کردند. در خانواده هایی که دلبستگی بین والدین و فرزند زیاد بود و نزاع های کمتری بین والدین وجود داشت، سازگاری تحصیلی دانشجویان بیشتر بود. هم چنین دانشجویانی که مهارت های اجتماعی بالاتری داشتند از سازگاری تحصیلی بهتری برخوردار بودند. ($P < 0.01$)

بحث و نتیجه گیری: نتایج این تحقیق ارتباط کیفیت ارتباطات بین والدین و فرزند را با سازگاری تحصیلی دانشجویان نشان می دهد. حمایت و درک خانواده نقش به سزایی در حل مشکلات دانشجویان در دانشگاه دارد. از این رو نقش خانواده باید مورد توجه سیاستگذاران آموزش عالی کشور قرار گیرد.

واژه های کلیدی: سازگاری تحصیلی، دانشجوی، دلبستگی والدین، نزاع های والدین، نوجوان

* نویسنده مسئول: مرکز تحقیقات مراقبت از بیماری های مزمن در منزل، دانشگاه علوم پزشکی همدان

مقدمه

ارتباط والدین و فرزندان از موارد مهمی است که سال‌ها نظر صاحب نظران و متخصصان تعلیم و تربیت را به خود جلب کرده است. خانواده نخستین پایگاهی است که پیوند بین فرد و محیط اطراف او را به وجود می‌آورد. کودک در خانواده پندارهای اولیه را درباره جهان فرا می‌گیرد، از لحاظ جسمی و ذهنی رشد می‌یابد، هنجارهای رفتاری را یاد می‌گیرد، نگرش‌ها، اخلاق و روحیاتش شکل گرفته و به عبارتی اجتماعی می‌شود، (۱). مطالعات نشان داده‌اند که مهارت و موفقیت اجتماعی دانش‌آموزان و دانشجویان با وضعیت تحصیلی آنان در ارتباط می‌باشد، (۲،۳). بدیهی است که ارتباط بین احساس دلبستگی به والدین نقش مهمی در حمایت از افراد در شرایط استرس آور دارد. بندورا تاکید می‌کند که والدین و مراقبت‌کنندگان از کودکان نقش اساسی در مدیریت شرایط استرس برای فرزندان دارند زیرا با حمایت، راهنمایی و ایجاد مدل‌های انطباق زندگی به توسعه استانداردها و ارزش‌ها در کودکان و ایجاد اعتماد به نفس در آنان کمک می‌کنند، (۱). نوجوانانی که دلبستگی عاطفی قوی‌تری با والدین خود دارند مهارت‌های اجتماعی بیشتری دارند و سازگاری‌های فیزیولوژیکی بهتری در مقایسه با سایر نوجوانان دارند. (۴،۵)

دانشجویان از اقبال مستعد و برگزیده جامعه و سازندگان فردی هر کشور می‌باشند که به دلیل جوانی در یک دوره مهم برای اتخاذ رفتارهای بهداشتی قرار دارند. رفتارهای بهداشتی که در این دوران شکل می‌گیرند اثر نگهدارنده‌ای بر سلامت فرد در دوران زندگی بعدی دارد. شناسایی عواملی که منجر به این الگوهای رفتاری می‌شود می‌تواند شیوع این رفتارها را در جوانی و بزرگسالی کاهش دهد. مرحله ورود به دانشگاه یک مرحله استرس آور برای اکثر دانشجویان سال اول است، (۶). برخی تغییرات در این دوران مانند برقراری ارتباطات اجتماعی جدید، تکالیف درسی جدید و حرکت به سوی زندگی مستقل می‌باشد. مطالعات نشان داده‌اند سازگاری با دانشگاه برای دانشجویانی که اعتماد به نفس کم دارند و با والدین خود زندگی نمی‌کنند کمتر از سایر دانشجویان است. (۷)

از آنجایی که رفتارهای بهداشتی مثبت در ارائه دهندگان خدمات بهداشتی درمانی آینده یکی از اهداف دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌باشد. در این راستا مطالعات معدودی به ارتباط بین رفتارهای بهداشتی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان تاکید نموده‌اند، (۸)، اما مطالعه‌ای

در مورد دانشجویان در خصوص ارتباط با والدین صورت نگرفته است. لذا این مطالعه با هدف تعیین تاثیر دلبستگی رفتار والدین با دانشجو در وضعیت تحصیلی دانشجویان سال اول اجرا گردید تا از نتایج آن برای ارائه راهکارهای مناسب جهت افزایش پیشرفت تحصیلی در دانشجویان استفاده گردد.

مواد و روش‌ها

این تحقیق مقطعی در بین دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۰-۱۳۸۹ دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شد. ابتدا از آموزش کل دانشگاه و دانشکده‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی همدان لیست دانشجویان سال اول گرفته شد. از بین کل ۹۸۵ دانشجویان ورودی ۴۶۸ نفر خصوصیات ورود به مطالعه را داشتند. (سن ۱۹-۱۷ سال داشتند) از این تعداد ۳۹۵ نفر قبول کردند در تحقیق شرکت کنند و پرسش‌نامه را تکمیل کردند. (میزان پاسخ دهی به پرسش‌نامه: ۸۴/۴ درصد) ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه‌ای ساختارمند شامل اطلاعات زمینه‌ای (مانند سن، جنس، قومیت، محل سکونت، سن و تحصیلات والدین، وضعیت تاهل والدین، شغل والدین و سایر موارد)، و مقیاس‌های دلبستگی به پدر و مادر، درک نزاع‌های والدین، رفتارهای اجتماعی و سازگاری تحصیلی بود که توسط خود دانشجویان تکمیل گردید.

الف) وضعیت تحصیلی: با استفاده از پرسش‌نامه سازگاری تحصیلی دانشجویان، (۹)، که شامل ۲۴ سوال است موفقیت دانشجویان را در کنار آمدن با محیط دانشگاه از نظر تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت. این پرسش‌نامه یک مقیاس ۹ نمره‌ای دارد که نمرات از ۱ «در مورد من به کار نمی‌رود» تا «کاملاً در مورد من به کار می‌رود» متغیر است. نمره کلی این پرسش‌نامه از جمع نمرات به دست می‌آید و نمره بالاتر نشان دهنده انطباق بیشتر تحصیلی در محیط تحصیلی است.

ب) دلبستگی به والدین: دلبستگی به والدین با پرسش‌نامه Inventory of Parent and Peer Attachment سنجیده شد، (۱۵). این پرسش‌نامه دلبستگی نوجوان را به هر یک از والدین اندازه می‌گیرد. پرسش‌نامه شامل ۲۵ سوال است که شامل ۳ جنبه: اعتماد (۱۰ سوال)، ارتباطات (۹ سوال) و بی‌زاری (۶ سوال) می‌باشد. سوالات با مقیاس لیکرت سنجیده می‌شوند و دامنه آن‌ها از «۱=هرگز» تا «۵=همیشه» در رابطه با پدر و مادر است. سوالات مربوط به بی‌زاری و عبارات منفی به صورت معکوس نمره دهی شدند. نمره کلی دلبستگی از جمع

نمرات محاسبه گردید که دامنه آن از ۲۵ تا ۱۲۵ برای هر کدام از والدین می باشد. (۱۰)

ج) نزاع های والدین: ادراک نوجوانان از نزاع ها و درگیری های والدین توسط پرسش نامه مقیاس نزاع های والدین، (۱۱)، سنجیده شد. این پرسش نامه شامل ۴۳ عبارت و ۳ فاکتور است. عبارات شامل: ۱۸ عبارت برای نزاع های والدین (تعداد، شدت، و نتیجه نزاع) است. برای هر عبارت پاسخ دهندگان از معیار سه نمره ای «۱= نادرست»، «۲= تاحدی درست» و «۳= درست» جهت پاسخ به عبارات استفاده می شود. نمره بالاتر از این مقیاس نشان دهنده درگیری های بیشتر والدین است.

د) مهارت های اجتماعی: مهارت های برقراری ارتباط اجتماعی نوجوانان با استفاده از پرسش نامه رفتار فردی، (۱۲)، سنجیده شد که شامل ارزیابی اضطراب در انجام ارتباطات اجتماعی است. این پرسش نامه شامل ۴۶ عبارت که شامل ۴ فاکتور است: اظهار احساس منفی، اظهار محدودیت های فردی، احساس سرخوردگی و اظهارات مثبت می باشد. پاسخ دهندگان از مقیاس ۵ نمره ای لیکرت به ترتیب شامل «۱= بدون دلواپسی» تا «۵= شدیداً دلواپس» برای جواب به عبارات استفاده می کنند و به علاوه در این مقیاس شرایط و میزان دلواپسی هم ذکر می شود. نمرات به صورت معکوس محاسبه و سپس جمع زده شد و نمرات بالاتر از این مقیاس نشان دهنده دلواپسی کمتر است.

برای ارزیابی روایی محتوایی پرسش نامه از روش ترجمه-برگردان ترجمه استفاده شد. از این روش برای انطباق فرهنگی پرسش نامه های مذکور در جامعه ایرانی استفاده شد. به این منظور ابتدا پرسش نامه های مذکور به فارسی ترجمه شدند، سپس توسط فرد دیگری که به دو زبان فارسی و انگلیسی مسلط بود از فارسی به انگلیسی مجدداً ترجمه شدند. در نهایت یک تیم متخصص همسانی عبارات پرسش نامه اصلی و پرسش نامه (دو بار ترجمه شده) را مورد ارزیابی قرار دادند و بر حسب مورد تغییرات لازم را در عبارات انجام دادند. در نهایت برای بررسی روایی و سهو لت استفاده، یک پیش آزمون در یک گروه ۱۵ نفری از جامعه پژوهش انجام گردید. (این افراد از نمونه گیری حذف شدند) اعتبار پرسش نامه با آزمون کرونباخ برای بررسی همبستگی عبارت های آزمون های پرسش نامه تعیین گردید. اندکس آلفا کرونباخ بیشتر از ۷۰ درصد سطح قابل قبول برای تایید پایایی یا همبستگی داخلی بین سوالات در نظر گرفته شد که برای کلیه مقیاس ها تایید شد. (۱۳)

داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند. از آمار توصیفی برای توصیف وضعیت اجتماعی و دموگرافیک، دلستگی و نزاع های والدین، مهارت های اجتماعی و شایستگی پاسخ دهندگان استفاده شد. (جدول توزیع فراوانی و درصد) برای مقایسه گروه ها از آزمون های T-TEST (دو گروه) و ANOVA (بیشتر از دو گروه) استفاده شد. برای بررسی همبستگی متغیرهای کمی از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته های پژوهشی

بررسی توصیفی متغیرهای دموگرافیک نشان داد که میانگین سنی دانشجویان مورد بررسی ۱۸/۵۷ سال با انحراف معیار ۰/۴۳ بود. بیشتر دانشجویان دختر ۲۷۹ نفر (۷۰/۶ درصد) و ۱۱۶ نفر پسر (۲۹/۴ درصد) بودند. از نظر قومیت بیشتر افراد ۲۰۴ نفر فارس (۵۱/۶ درصد)، ۶۶ نفر ترک (۱۶/۷ درصد)، ۸۲ نفر کرد (۲۰/۸ کرد) و ۴۳ نفر لر (۱۰/۹ درصد) بودند. ۷۲ درصد دانشجویان در مقطع کارشناسی، ۲۳ درصد در مقطع دکتری حرفه ای و ۵ درصد در مقطع کاردانی تحصیل می کردند. ۳۹ نفر (۹/۹ درصد) در دانشکده پزشکی، ۳۳ نفر (۸/۴ درصد) در دانشکده دندان پزشکی، ۱۸ نفر (۴/۶ درصد) در دانشکده داروسازی، ۱۱۴ نفر (۲۸/۹ درصد) در دانشکده بهداشت و ۱۱۴ نفر (۲۸/۹ درصد) در دانشکده پرستاری و مامایی، ۷۷ نفر (۱۹/۵ درصد) در دانشکده پیراپزشکی تحصیل می کردند. محل زندگی ۸۲ درصد از دانشجویان در خوابگاه های دانشجویی و ۱۵ درصد با خانواده خود زندگی می کردند. بیشتر دانشجویان بومی استان (۶۵ درصد) بودند.

از نظر والدین، میانگین سن مادران ۴۶/۳۰±۶/۵۵ سال و پدران ۵۱/۳۷±۷/۷۲ سال بود. ۷۵ درصد مادران کمتر از ۵۰ سال و ۵۳ درصد پدران کمتر از ۵۰ سال داشتند. بیشتر از ۹۰ درصد والدین زندگی مشترک داشتند. میانگین تعداد ختواهر و بترادران افتراد مورد بررسی ۳/۷±۱/۹ نفر بود و بیشتر از نیمی از آنان بین ۲-۱ خواهر و برادر داشتند. بیشتر از ۳۰ درصد و ۵۰ درصد مادران و پدران مورد بررسی تحصیلات دانشگاهی داشتند. از نظر شغل والدین بیشتر مادران خانه دار (۷۲ درصد) و سپس شغل دولتی داشتند (۲۲ درصد) در حالی که بیشتر پدران شغل دولتی (۴۴ درصد) و سپس شغل آزاد (۳۳ درصد) داشتند. از نظر درآمد خانواده میانگین درآمد ۵۹۷/۰۰۰±۳۰۳/۰۰۰ بود. حدود نیمی از افراد درآمد زیر ۵۰۰ هزار تومان و ۲۵ درصد درآمد بالاتر از ۲ میلیون تومان داشتند.

کرونیباخ که برای تعیین ثبات داخلی بین آیت‌های هر مقیاس استفاده شد نشان می‌دهند کلیه متغیرهای کمی مورد بررسی پایایی مناسبی دارند (آلفا کرونیباخ > 0/7) و این مقیاس‌ها برای استفاده در جامعه ایران مناسب می‌باشند.

جدول شماره ۱ نشان می‌دهد داد که میزان Skewness و Kurtosis بین +۱ تا -۱ قرار دارند که نشان دهنده توزیع نرمال داده‌ها برای کلیه مقیاس‌ها می‌باشد. بنا بر این از آزمون‌های همبستگی و پارامتریک برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. یافته‌های آزمون آلفا

جدول شماره ۱. میانگین و انحراف معیار و پایایی متغیرهای مورد بررسی

متغیرها	محدوده مقیاس	تعداد آیت‌ها	کرونیباخ آلفا	Skewness	Kurtosis
دلبستگی به مادر	۱-۵	۲۵	۸۷۹	-۰/۶۶۶	-۰/۴۱۷
دلبستگی به پدر	۱-۵	۲۵	۰/۹۱۴	-۰/۶۲۸	-۰/۲۱۶
نزاع‌های خانوادگی	۱-۳	۴۴	۰/۸۵۱	-۰/۱۶۱	-۰/۶۹۶
مهارت‌های اجتماعی	۱-۵	۴۶	۰/۹۴۹	۰/۵۵۸	-۰/۲۳۴
سازگاری تحصیلی	۱-۹	۲۴	۰/۸۰۳	۰/۵۱۵	-۰/۹۰۴

سازگاری تحصیلی دانشجویان با دلبستگی به مادر، ($r=0.230$, $P>0.01$) دلبستگی به پدر، ($r=0.293$, $P>0.01$) تفاوت می‌باشد. هم‌چنین بین نزاع‌های بین والدین و سازگاری تحصیلی دانشجویان همبستگی معنی داری متوسطی وجود داشت ($r=0.300$, $P>0.01$) به طوری که افرادی که نزاع‌های بین والدین آن‌ها کم بود سازگاری تحصیلی بهتری داشتند. این نتایج هم‌چنین نشان می‌دهد که داشتن مهارت‌های اجتماعی بالاتر و عدم دلواپسی با سازگاری تحصیلی بالاتر دانشجویان همراه است. ($r=0.235$, $P>0.01$) بین میزان دلبستگی به والدین و مهارت‌های اجتماعی دانشجویان نیز ارتباط مثبت معنی دار آماری وجود داشت.

در جدول شماره ۲ میانگین بالای دلبستگی به والدین (پدر و مادر) نشان دهنده دلبستگی زیاد بین والدین و دانشجویان است. میانگین بالای نزاع‌های خانوادگی نشان دهنده شمار بالای نزاع‌های خانوادگی بین والدین می‌باشد. میانگین نسبتاً پایین رفتار اجتماعی نشان دهنده اضطراب دانشجویان مورد بررسی می‌باشد. میانگین نسبتاً متوسط سازگاری تحصیلی نمایانگر سازگاری کمتر دانشجویان با دانشگاه و دروس دانشگاهی می‌باشد که با توجه به سال اول بودن آنان قابل درک می‌باشد که سازگاری تحصیلی برای دانشجویان جدید الورود کمتر است و تطابق معمولاً دیرتر حاصل می‌شود.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که بین

جدول شماره ۲. همبستگی بین متغیرهای مورد پژوهش

متغیرها	میانگین و انحراف معیار	۱	۲	۳	۴	۵
دلبستگی به مادر	۹۲/۸۸±۱۳/۳۱	۱				
دلبستگی به پدر	۸۶/۴۰±۱۷/۱۶	۰/۵۳۵**	۱			
نزاع‌های خانوادگی	۹۸/۸۹±۱۳/۶۳	۰/۳۶۱**	۰/۴۹۱**	۱		
مهارت‌های اجتماعی	۱۰۳/۳۴±۲۷/۵۷	۰/۳۱۰**	۰/۳۱۲**	۰/۱۸۲**	۱	
سازگاری تحصیلی	۱۳۲/۵۴±۲۲/۶۶	۰/۲۹۳**	۰/۲۳۰**	۰/۳۰۰**	۰/۲۳۵**	۱

آزمون آنالیز واریانس یک طرفه در جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که تفاوت معنی داری بین میانگین نزاع‌های والدین، مهارت‌های اجتماعی و سازگاری تحصیلی بین دانشجویان دانشکده‌های مختلف علوم پزشکی همدان وجود دارد. آزمون توکی نشان داد تفاوت معنی داری میان

دانشجویان دانشکده داروسازی که کمترین سازگاری تحصیلی را داشتند با دانشجویان دانشکده‌های پرستاری و پیراپزشکی که بیشترین سازگاری تحصیلی را داشته‌اند وجود دارد که می‌تواند ناشی از مقطع تحصیلی و اعتماد دانشجویان به توانایی‌های خود در انجام تکالیف و امور

دانشجویان دانشکده های دیگر مهارت های اجتماعی بهتر و نزاع های کمتری بین والدین را گزارش کردند.

مربوط به تحصیل باشد. دانشجویان دانشکده های پزشکی و دندان پزشکی در مقایسه با ستایر

جدول شماره ۳. مقایسه میانگین متغیرهای مورد بررسی در دانشکده های مختلف دانشگاه با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یک طرفه

P	F	پیراپزشکی M±SD	پرستاری M±SD	بهداشت M±SD	داروسازی M±SD	دندان پزشکی M±SD	پزشکی M±SD	دانشکده
۰/۵۴۶	۰/۸۰۵	۹۱/۴±۱۳/۱	۹۴/۲±۱۲/۹	۹۲/۷±۱۴/۲	۹۶/۲±۸/۴	۹۲/۴±۱۲/۶	۹۱/۱±۱۴/۰	دلبستگی به مادر
۰/۲۷۴	۱/۲۷۵	۸۵/۹±۲۲/۰	۸۸/۹±۱۳/۴	۸۴/۴±۱۷/۸	۹۱/۷±۱۵/۲	۸۶/۳±۱۵/۶	۸۳/۶±۱۴/۹	دلبستگی به پدر
۰/۰۰۰	۶/۵۲۱	۹۹/۱±۱۴/۴	۱۰۲/۹±۱۴/۴	۹۷/۳±۱۱/۶	۱۰۶/۳±۹/۶	۹۲/۹±۱۳/۱	۹۲/۹±۱۲/۷	نزاع های خانوادگی
۰/۰۰۰	۵/۴۲۲	۱۰۰/۰±۲۱/۸	۹۸/۲±۲۹/۷	۱۰۴/۹±۲۷/۹	۸۷/۴±۲۱/۲	۱۱۴/۸±۲۵/۳	۱۱۶/۵±۲۶/۷	مهارت های اجتماعی
۰/۰۱۸	۲/۷۷۵	۱۳۵/۱±۲۴/۰	۱۳۵/۸±۲۵/۸	۱۳۲/۸±۱۸/۷	۱۱۸/۹±۲۵/۱	۱۲۸/۱±۱۵/۴	۱۲۶/۹±۱۴/۴	سازگاری تحصیلی

بحث و نتیجه گیری

مهم ترین یافته پژوهش این است که افزایش دلبستگی به والدین با افزایش مهارت های اجتماعی و سازگاری تحصیلی بهتر دانشجویان در ارتباط است. این نتایج همسو با نتایج پژوهش های آدامز و همکاران در سال ۲۰۰۰ می باشد که نشان داد که تعارضات والدین، حمایت خانواده با عملکرد تحصیلی در نوجوانان ارتباط دارد و نشان داد کیفیت ارتباط بین والد-فرزند نسبت به تعارضات زناشویی بیشتر در عملکرد تحصیلی موثر می باشد، (۶). پژوهشگران اعتقاد دارند که تاثیرگذاری اختلافات زناشویی بر پیشرفت تحصیلی از طریق اختلال در رابطه والد-فرزند است. به گونه ای که در خانواده هایی که ارتباط بین والد-فرزند خوبی وجود دارد حتی با وجود تعارضات بین والدین، خودکارآمدی و نتایج تحصیلی فرزندان بهتر است. مطالعات متعددی نیز گزارش کرده اند که سازگاری های موفقیت آمیز در بین دانشجویان با سطوح بالاتر حمایت و محبت خانواده و والدین مرتبط است. (۱۴، ۱۵)

از طرف دیگر دانشجویانی که ارتباطات ضعیف تر با والدین و محبت کمتری از خانواده دریافت می کنند با مشکلات سازگاری تحصیلی و اجتماعی بیشتری در دانشگاه مواجه هستند. اگر چه دانشجویان در این سنین به دنبال استقلال و کسب هویت خویش هستند، اما هنوز هم والدین را به عنوان منابع اقتدار می دانند و اگر والدین انتظارات خود را از رفتارها و عملکرد آنان بیان نکنند یا از دیدگاه والدین مورد نکوهش قرار گیرند ممکن است دانشجویان مورد تعارض قرار گیرند، (۱۶، ۱۷). بوهل (۲۰۰۷) که تاثیر کیفیت ارتباط والد-فرزند را بر سلامتی دانشجویان

پژوهش حاضر به منظور بررسی تاثیر دلبستگی و نزاع های والدین در میزان سازگاری تحصیلی دانشجویان سال اول دانشگاه علوم پزشکی همدان در نیم سال اول ۹۰-۱۳۸۹ انجام شد. تا از این طریق به ارزیابی نقش کیفی و کمی ارتباط خانواده بر سازگاری تحصیلی و اجتماعی دانشجویان بپردازد. نتایج این تحقیق نشان داد که سازگاری تحصیلی دانشجویان با میزان دلبستگی به مادر و پدر و هم چنین، کاهش نزاع های خانوادگی و افزایش مهارت های اجتماعی آنان ارتباط معنی دار آماری دارد. با ورود نوجوانان به دوره بزرگسالی، والدین با کاهش تدریجی سطح نظارت خود بر جوانان انتظار دارند آنان به صورت مستقل به انجام فعالیت های خود بپردازند. در جوامع شرقی از جمله ایران بر پیوند بنیان خانواده خیلی تاکید شده است. به طوری که افراد خانواده و به خصوص والدین یک منبع مهم حمایت اجتماعی برای دانشجویان ایرانی در بدو ورود به دانشگاه می باشند. با توجه با این که ورود به دانشگاه به عنوان یک مرحله گذار در زندگی افراد در نظر گرفته شده است که می تواند با استرس های فراوانی برای دانشجویان همراه باشد. اگر چه اکثر نوجوانان و جوانان این دوره را پشت سر می گذرانند و به محیط جدید عادت می کنند ولی برای برخی از آنان به خصوص در سال اول دانشگاه مشکلات و مسائل سازشی بروز می کند که ناسازگاری های هیجانی را به دنبال دارد که تاثیر مهمی در وضعیت تحصیلی، اجتماعی و عملکرد دوران بزرگسالی آنان دارد. لذا، بررسی عوامل موثر و مداخلة گر در این زمینه و نقش خانواده، ارتباط اعضاء خانواده و محیط خانواده بسیار مهم می باشد.

بررسی کرده است تاکید دارد که افزایش سلامت روان دانشجویان با کیفیت ارتباط بین والدین و فرزندان و محبت بین آن‌ها بستگی دارد؛ (۱۸). هم چنین کنی و سیرین سال (۲۰۰۶)، (۱۹)، و ویلیامز و کلی (۲۰۰۵) گزارش کردند که نوع ارتباط بین والدین و فرزندان می‌تواند در سازگاری تحصیلی دانشجویان نقش مهمی داشته باشد، (۲۰). بنا بر این به نظر می‌رسد حمایت و محبت والدین، همدردی و گفتگو، بحث و تبادل نظر راجع به دانشگاه و مسائل مرتبط با آن تاثیر مهمی بر موفقیت های دانشجویان و سازگاری تحصیلی آنان دارد.

از محدودیت های این پژوهش می‌توان به محدودیت انجام آن فقط در یک دانشگاه اشاره نمود که امکان جامعیت نتایج را محدود می‌کند. هم چنین سن ورود به دانشگاه که در اواخر دوران نوجوانی است ممکن است در محدوده ای باشد که اهمیت رفتار والدین بر نوجوانان با توجه به این که آنان وارد مرحله دیگری از زندگی اجتماعی خود شده اند نسبت به مراحل کودکی کاهش یافته باشد. تکمیل اطلاعات پرسش نامه توسط خود افراد ممکن است با خطای یادآوری آنان همراه بوده باشد. اما نتایج این پژوهش نقش مهم حمایت خانواده در زندگی تحصیلی و اجتماعی دانشجویان را مشخص می‌کند و نشان می‌دهد که نقش خانواده در کاهش تنش دانشجویان و سازگاری تحصیلی آنان مهم است. این امر تاثیر مهمی برای سازگاری موفقیت آمیز و پیشرفت تحصیلی دانشجویان داشته است. اما برای نیل به سازگاری تحصیلی، اجتماعی و روانی در دانشجویان عوامل مداخله گر دیگری نیز مطرح می‌شود که به بررسی های بیشتر و تحقیقات آتی نیاز دارد.

با توجه به نقش با اهمیت والدین در ایجاد

سازگاری های مطلوب در دوران دانشگاه و کاهش استرس دانشجویان بدیهی است برنامه ریزی برای آموزش والدین در این حوزه می‌تواند به عنوان یک اقدام پیشگیری کننده در مقابل بروز مشکلات دانشجویان در دانشگاه مطرح گردد. با استفاده از قابلیت های حمایتی و نظارتی خانواده در سازگاری روانی، اجتماعی و آموزشی دانشجویان دانشگاه و یافتن الگوی مناسب و موثر برای ارتباط بین خانواده و دانشگاه استفاده شود، به شکلی که منجر به افزایش ارتباط خانواده ها با دانشجویان و نیز امکان کنترل و نظارت بیشتر آنان گردد و از طرف دیگر با خواسته های طبیعی دانشجویان که ناشی از تمایلات و تحول حس استقلال طلبی دانشجویان است نیز تعارضی نداشته چنین الگویی باید با استفاده از تجربیات دانشجویان و یافته های علمی و تجربه های عملی مطالعاتی که در جهان صورت گرفته است با در نظر گرفتن خصوصیات و شرایط فرهنگی و اجتماعی کشور طراحی و تدوین گردد و پس از ارزیابی های همه جانبه مورد آزمون قرار گیرد. بدیهی است در این الگو نقش محوری حمایت خانواده، تسهیل ارتباط خانواده با دانشگاه، هشیار کردن والدین نسبت به ضرورت حفظ و تداوم ارتباط مناسب والدین با فرزندان در دوران دانشجویی باید مورد توجه قرار گیرد.

سپاسگزاری

این تحقیق در قالب طرح پژوهشی (شماره ثبت: ۸۹۰۸۲۵۳۱۶۶۰ مورخ ۱۳۸۹/۸/۲۵) با پشتیبانی مالی مرکز تحقیقات علوم رفتاری دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شده است. نویسندگان مقاله مراتب تشکر خود را از دانشجویان محترمی که با تکمیل اطلاعات خویش ما را در انجام این تحقیق یاری نمودند اعلام می‌نمایند.

References

1. Bandura A. Social Learning Theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall; 1977.
2. Mak AS, Tran C. Big five personality and cultural relocation factors in Vietnamese Australian students' intercultural social self-efficacy. *Int J Intercult Relation* 2001;25: 181-201.
3. Wei MF, Russell DW, Zakalik RA. Adult attachment, social self efficacy, self-disclosure, loneliness, and subsequent depression for freshman college students: A longitudinal study. *J Counsel Psychol* 2005;52: 602-14.
4. Moretti M, Peled M. Adolescent-parent attachment: Bonds that support healthy development. *Paediatr Child Health* 2004;9: 551-5.
5. Richaud de Minzi MC, Sacchi C. Adolescent loneliness assessment. *Adolescence* 2004;39:701-9.
6. Adams GR. The transition to university and beyond [Special issue]. *J Adolesc Res* 2000; 15: 145-56.
7. Winter MG, Yaffe M. First-year students adjustment to university life as a function of relationships with parents. *J Adolesc Res* 2000;15:9-37.
8. Hoseininasab D, Ahmadian F, Ravanbakhsh H. [Relation of child – rearing practices with self – efficacy and mental health of students]. *Stud Educat Psychol* 2008; 1:231-8. (Persian)
9. Baker R, Siryk B. Measuring adjustment to college. *J Counsel Psychol* 1984;31:179-89.
10. Armsden GC, Greenberg MT. The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *J Youth Adolesc* 1987;16:427-54.
11. Grych JH., Seid M, Fincham FD. Assessing marital conflict from the child's perspective: The Children's Perception of Interparental Conflict Scale. *Child Develop* 1992;63:558-72.
12. Arrindell WA, Van Der Ende J. Cross-sample invariance of the structure of self-reported distress and difficulty in assertiveness. *Adv Behav Res Therap* 1985; 7: 205-43.
13. Nunnally JC. Psychometric theory. New York: McGraw-Hill; 1978.
14. El-Sheikh M, Elmore-Staton L. The link between marital conflict and child adjustment: Parent-child conflict and perceived attachments as mediators, potentiators, and mitigators of risk. *Develop Psychol* 2004; 16: 631-48.
15. Okour AM, Hijazi HH. Domestic violence and family dysfunction as risk factor for violent behavior among university students in North Jordan. *J Fam Violent* 2009 ;24: 361-6.
16. Agliata AK, Renk K. College students' adjustment: The role of parent-college student expectation discrepancies and communication reciprocity. *J Youth Adolesc* 2007;37:967-82.
17. Buehler C, Gerard JM. Marital conflict, ineffective parenting, and children's and adolescents' maladjustment. *J Marriage Fam* 2002;64:78-92.
18. Buhl HM. Well-Being and the child parent relationship at the transition from university to work life. *J Adolesc Res* 2007;22: 550-71.
19. Kenny ME, Sirin SR. Parental attachment, self-worth, and depressive symptoms among emerging adults. *J Counsel Develop* 2006;84:61-71.
20. Williams SK, Kelly FD. Relationships among involvement, attachment, and behavioral problems in adolescence: Examining Father's Influence. *J Early Adolesc* 2005; 25:168-96.

Investigating the relation between parents-children emotional relationship on academic adjustments of students in Hamadan University of medical Sciences

Parsa N¹, Ahmadpanah M¹, Parsa P^{2*}, Ghaleiha A¹

(Recived: November 2, 2013

Accepted: March 16, 2014)

Abstract

Introduction: The purpose of this study was to determine the relation between parents-children emotional relationship on academic adjustments of junior students in Hamadan University of medical Sciences.

Materials & Methods: A cross-sectional study was conducted on 395 first year students aging between 17-19 years old during the first semester of 2010-2011. The participants were requited through available sampling method. Data were collected by a structured questionnaire including, socio-demography, parental attachments, inter-parental conflicts, social skills, and academic achievements. Data were analyzed by descriptive and interferential statistics through SPSS software (version 17).

Findings: Results showed that the mean age of students was 18.57(SD 0.43). Most of students were female and 72% were studied in bachelor level. Most of the students

(82%) lived in universities' campuses and 15% lived with their families. Families with higher parental attachments had lower inter-parental conflicts and their students had higher level of academic adjustments. In addition, students who had higher social skills had better academic adjustments than others ($p<0.01$).

Discussion & Conclusion: Results of this study reveled the role of the quality of parent-child relationships on their students' academic adjustments. Family supports and understanding have an important role in solving student's problems in universities. Therefore, the role of families should be considered by higher education administration policies.

Keywords: Academic adjustments, students, parental attachments, inter-parental conflicts, adolecsent

1. Research Center for Behavioral Disorders and Substance Abuse, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

2. Chronic diseases (home care) Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

* (Corresponding author)